

UCHWAŁA NR .../.../2025
RADY GMINY NIEMCE

z dnia 28 października 2025 r.

w sprawie rozpatrzenia protestu wyborczego przeciwko ważności wyborów Sołtysa i Rady Sołeckiej Sołectwa Nowy Staw przeprowadzonych w dniu 28 stycznia 2023 r.

Na podstawie art. 18 ust. 1 i art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1153 ze zm.) w związku z § 23 ust. 1 i 2 Statutu Sołectwa Nowy Staw stanowiącego załącznik do uchwały nr XLIV/422/2022 Rady Gminy Niemce z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie nadania statutu Sołectwa Nowy Staw (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z 2022 r. poz. 5612), Rada Gminy Niemce uchwala, co następuje:

§ 1. Po rozpatrzeniu protestu wyborczego z dnia 1 lutego 2023 r. stwierdza się nieważność wyborów sołtysa i rady sołeckiej Sołectwa Nowy Staw przeprowadzonych w dniu 28 stycznia 2023 r., z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Niemce, którego upoważnia się do powiadomienia osoby, która wniosła protest o sposobie jego rozpatrzenia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WÓJT

mgr inż. Marian Golianek

Dr Grzegorz Chałupczak
RADCA PRAWNY

Uzasadnienie

W dniu 28 stycznia 2023 roku w Sołectwie Nowy Staw, położonym na terenie Gminy Niemce, odbyły się wybory Sołtysa oraz Rady Sołeckiej. W wyniku przeprowadzonych głosowań wyłoniono Sołtysa oraz członków Rady Sołeckiej tego sołectwa.

W dniu 1 lutego 2023 roku do Urzędu Gminy Niemce wpłynął protest wyborczy złożony przez mieszkankę Sołectwa Nowy Staw. W treści protestu wnosząca protest zarzuciła m.in.:

- naruszenie przepisów prawa regulujących tryb i przebieg wyborów sołtysa oraz rady sołeckiej,
- wystąpienie nieprawidłowości w toku głosowania,
- pozbawienie kandydatów na sołtysa biernego prawa wyborczego w wyborach do rady sołeckiej,
- pozbawienie części mieszkańców Sołectwa Nowy Staw czynnego prawa wyborczego, poprzez uniemożliwienie im oddania głosu,
- a także niespełnienie wymogu tajności głosowania.

Wnosząca protest wyborczy zwróciła się do Rady Gminy Niemce o usunięcie wskazanych nieprawidłowości jakie nastąpiły w toku wyborów na sołtysa i do rady sołeckiej Sołectwa Nowy Staw, poprzez rozpatrzenie protestu oraz podjęcie uchwały w sprawie stwierdzenia ważności lub nieważności wyborów Sołtysa i Rady Sołeckiej w Sołectwie Nowy Staw.

Pismo Pani E.G., kierując się treścią art. 222 Kodeksu postępowania administracyjnego, zostało zakwalifikowane przez właściwy organ jako skarga na działalność Wójta Gminy Niemce. W związku z powyższym, pismo przekazano do rozpatrzenia przez Komisję Skarg, Wniosków i Petycji działającą przy Radzie Gminy Niemce.

Na podstawie ustaleń dokonanych przez Komisję Skarg, Wniosków i Petycji, w dniu 23 lutego 2023 r. Rada Gminy Niemce podjęła uchwałę Nr XLVIII/471/2023 w sprawie wydania opinii dotyczącej rozpatrzenia skargi na działalność Wójta Gminy Niemce. W przedmiotowej uchwale Rada Gminy uznała skargę Pani E.G. za częściowo zasadną, w zakresie odnoszącym się do nieprawidłowości w przebiegu wyborów wynikających z niezastosowania się do przepisów obowiązującego Statutu Sołectwa Nowy Staw.

Pani E. G. wniosła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie na uchwałę Rady Gminy Niemce Nr XLVIII/471/2023 z dnia 23 lutego 2023 r. W treści skargi skarżąca podniosła niewłaściwe zakwalifikowanie przez Radę Gminy Niemce pisma z dnia 1 lutego 2023 r., zawierającego protest wyborczy dotyczący nieprawidłowości w przebiegu wyborów sołtysa i rady sołeckiej Sołectwa Nowy Staw, przeprowadzonych w dniu 28 stycznia 2023 r., jako skargi na działalność Wójta Gminy Niemce. Ponadto skarżąca podniosła zarzut niedokonania przez Radę Gminy Niemce wnikliwego i wyczerpującego rozpoznania złożonego przez nią protestu.

Wyrokiem z dnia 10 października 2023 r. w sprawie sygn. akt III SA/Lu 214/23 Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie stwierdził nieważność uchwały Rady Gminy

Niemce Nr XLVIII/471/2023 z dnia 23 lutego 2023 r. w sprawie wydania opinii dotyczącej rozpatrzenia skargi na działalność Wójta Gminy Niemce. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie uznał, iż rozpatrzenie pisma z dnia 1 lutego 2023 r., zawierającego protest wyborczy, w trybie skargi na działalność Wójta Gminy Niemce, stanowiło naruszenie przepisów prawa, skutkujące pozbawieniem skarżącej możliwości ponownego udziału w wyborach sołtysa i rady sołeckiej, przeprowadzonych zgodnie z procedurą określoną w Statucie Sołectwa Nowy Staw. W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał, że Rada Gminy Niemce błędnie zakwalifikowała protest wyborczy jako skargę w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, co spowodowało, iż nie dokonano właściwej oceny zarzutów dotyczących nieprawidłowości w przebiegu wyborów sołtysa i rady sołeckiej, w tym w szczególności zarzutów odnoszących się do naruszenia tajności głosowania, pozbawienia części mieszkańców czynnego prawa wyborczego oraz nieprawidłowego przeprowadzenia procedury wyborczej. Sąd podkreślił, iż w świetle art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.), w związku z § 17 Statutu Sołectwa Nowy Staw, do kompetencji Rady Gminy Niemce należało rzetelne i merytoryczne rozpatrzenie protestu wyborczego, a nie jego przekwalifikowanie na skargę na działalność organu wykonawczego.

Od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 10 października 2023 r. Rada Gminy Niemce złożyła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie, który wyrokiem z dnia 6 maja 2025 r. w sprawie o sygn. akt III OSK 835/24 oddalił skargę kasacyjną Rady Gminy Niemce, podtrzymując stanowisko zajęte przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie.

W celu wykonania wskazanych orzeczeń sądów administracyjnych oraz rozpatrzenia protestu wyborczego, w dniu 23 lipca 2025 r. Rada Gminy Niemce podjęła uchwałę Nr XV/110/2025 w sprawie zlecenia Komisji Rewizyjnej Rady Gminy Niemce przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w przedmiocie protestu wyborczego dotyczącego wyborów sołtysa i rady sołeckiej w Sołectwie Nowy Staw. Na mocy wskazanej uchwały Komisja Rewizyjna została upoważniona do dokonania analizy zgromadzonej dokumentacji oraz przygotowania wniosków dla Rady Gminy w przedmiocie zgodności z prawem wyborów sołtysa i rady sołeckiej Sołectwa Nowy Staw przeprowadzonych w dniu 28 stycznia 2023 r.

Komisja Rewizyjna Rady Gminy Niemce, po zapoznaniu się z całością dokumentacji wyborczej, treścią protestu z dnia 1 lutego 2023 r. powołanymi wyżej wyrokami sądów administracyjnych, stwierdziła wystąpienie nieprawidłowości proceduralnych, które mogły mieć wpływ na wynik wyborów, w szczególności w zakresie organizacji głosowania i przestrzegania zasady tajności. W konsekwencji Komisja Rewizyjna zarekomendowała Radzie Gminy Niemce ponowne przeprowadzenie wyborów sołtysa oraz Rady Sołeckiej w Sołectwie Nowy Staw, zgodnie z przepisami obowiązującego Statutu Sołectwa oraz zasadami wynikającymi z ustawy o samorządzie gminnym.

Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, organizację i zakres działania jednostki pomocniczej określa rada gminy odrębnym statutem, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami. Statut jednostki pomocniczej określa w szczególności zasady i tryb wyborów organów (art. 35 ust. 3 pkt 2 wskazanej powyżej ustawy)

oraz zakres i formy kontroli oraz nadzoru organów gminy nad działalnością organów jednostki pomocniczej (art. 35 ust. 3 pkt 5 tej ustawy).

W tym miejscu należy wskazać, iż Statut Sołectwa Nowy Staw w § 23 ust. 1 i 2 stanowi, że nadzór nad działalnością Sołectwa sprawowany jest na podstawie kryteriów zgodności z prawem, celowości, rzetelności i gospodarności, natomiast organami nadzoru nad działalnością sołectwa są: Rada Gminy i Wójt. W Statucie Sołectwa nie uregulowano trybu wnoszenia i rozpatrywania protestów, ani też trybu unieważniania wyborów organów sołectwa, jednak orzecznictwo sądowe wprost wskazuje na możliwość wypowiedzenia się przez radę gminy w sprawie ważności wyborów sołtysa w drodze uchwały (por. wyrok z dnia 30 września 2008r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu, Sygn. akt: III SA/Wr 8/08). Podobny pogląd wyraził Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie, w wyroku z dnia 22 lutego 2008 r. (sygn. akt II SA/Rz 412/07) stwierdzając, że rada gminy realizując swe uprawnienia nadzorcze może wypowiadać się o ważności wyborów sołtysa i może je unieważnić, gdy okaże się, że przeprowadzono je z naruszeniem przepisów ustawy o samorządzie gminnym lub postanowieniami statutu sołectwa, ustanawiających przesłanki ważności wyborów (art. 36 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym).

Uprawnienie rady gminy do kontroli prawidłowości przebiegu i wyników wyborów do organów sołectwa wynikać może wprost ze statutu danej jednostki pomocniczej, który w ramach wyznaczonych treścią art. 35 ust. 3 pkt 2 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym może obejmować postanowienia przyznające obywatelom prawo do złożenia stosownego środka zaskarżenia skierowanego do tego organu. Jeżeli zaś statut sołectwa nie przewiduje trybu kwestionowania wyników bądź sposobu przeprowadzenia wyborów do jego organów, co ma miejsce w odniesieniu do statutu Sołectwa Nowy Staw, możliwość zweryfikowania ich prawidłowości przez radę gminy należy wywodzić z treści ogólnej normy kompetencyjnej sformułowanej w art. 18a ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym (wyrok WSA w Krakowie z dnia 19 kwietnia 2016 r., w sprawie o sygn. III SA/Kr 1621/15, LEX nr 2038615; wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 30 września 2008 r., sygn. akt: III SA/Wr 8/08, LEX nr 514980; wyrok NSA z dnia 5 lutego 2013 r., sygn. akt II OSK 3029/12, LEX nr 1346612).

Biorąc powyższe pod uwagę, Rada Gminy Niemce jest uprawniona do decydowania w przedmiotowej kwestii, tj. weryfikacji prawidłowości wyborów w sołectwie i jest organem władnym podjąć stosowne kroki w przedmiocie oceny ważności wyborów.

Tryb wyborów sołtysa i rady sołeckiej określony został w art. 36 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym, zgodnie z którym sołtys oraz członkowie rady sołeckiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania. Wskazany przepis określa podstawowe zasady prawa wyborczego organów sołectwa, a więc kwestie czynnego oraz biernego prawa wyborczego. Przepis ten wprost stanowi, że czynne prawo wyborcze przysługuje stałym mieszkańcom sołectwa uprawnionym do głosowania, a tym samym należy uznać, że udział w wyborach osób nieuprawnionych, a także uniemożliwienie udziału osobom uprawnionym jest istotnym naruszeniem, które winno skutkować sankcją nieważności.

Z kolei na podstawie art. 35 ustawy o samorządzie gminnym organizację i zakres działania sołectwa określa właściwa rada gminy odrębnym statutem, który reguluje między innymi zasady i tryb wyborów jednostek pomocniczych (art. 35 ust. 3 pkt 2 u.s.g.). Statut sołectwa jest prawem miejscowym, o czym przesądza art. 40 ust. 2 pkt 1 u.s.g. przewidujący, że na podstawie tej ustawy organy gminy mogą wydawać akty prawa miejscowego między innymi w zakresie wewnętrznego ustroju jednostek pomocniczych gminy. Wskazane akty prawa miejscowego, zgodnie z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, są źródłem prawa powszechnie obowiązującego na obszarze działania organu, który je ustanowił (zob. wyrok WSA w Lublinie z dnia 8 listopada 2007 r., sygn. akt III SA/Lu 266/07 oraz wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 22 lutego 2008 r., sygn. akt II SA/Rz 412/07 niepubl.).

Korzystając z upoważnienia zawartego w art. 35 ustawy o samorządzie gminnym, uchwałą Nr XLIV/422/2022 z dnia 4 listopada 2022 Rada Gminy Niemce nadała statut Sołectwu Nowy Staw, regulujący procedurę wyboru sołtysa oraz członków rady sołeckiej. Zgodnie z postanowieniami § 17 ust. 1 statutu Sołectwa Nowy Staw, sołtys oraz członkowie rady sołeckiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania. W pierwszej kolejności należy przeprowadzić zgłoszenie kandydatów i głosowanie dla dokonania wyboru Sołtysa (§ 17 ust. 3 statutu). W drugiej kolejności należy ustalić w głosowaniu liczbę członków Rady Sołeckiej (§ 17 ust. 4 statutu). Natomiast w trzeciej kolejności należy przeprowadzić zgłoszenie kandydatów i głosowanie dla dokonania wyboru członków Rady Sołeckiej (§ 17 ust. 5 statutu). Wyborów dokonuje się w głosowaniu tajnym i bezpośrednim na kartach do głosowania przygotowanych przez komisję skrutacyjną (§ 17 ust. 6 statutu).

W niniejszej sprawie, mając na uwadze przytoczone powyżej statutowe zasady wyboru sołtysa oraz członków rady sołeckiej Sołectwa Nowy Staw oraz treść protokołu z zebrania wiejskiego wyborczego w sołectwie Nowy Staw w dniu 28.01.2023 r., należy zgodzić się z zarzutami podniesionymi w złożonym proteście, iż podczas wyborów sołtysa i rady sołeckiej Sołectwa Nowy Staw, przeprowadzonych na zebraniu wiejskim w dniu 28 stycznia 2023 r., doszło do naruszenia zasad dotyczących zgłoszenia kandydatur i przeprowadzania głosowania dla dokonania wyboru sołtysa i członków rady sołeckiej, jak również ustalania liczby członków rady sołeckiej, określonych w § 17 ust. 3-5 statutu sołectwa Nowy Staw. Osoba prowadząca zebranie wiejskie zarządziła jednoczesne zgłaszanie kandydatów na sołtysa i do rady sołeckiej. Głosowania do tych dwóch instytucji nastąpiło jednocześnie. Osoby głosujące wrzucały do urny jednocześnie dwie karty do głosowania, jedna zawierała nazwiska kandydatów do pełnienia funkcji sołtysa zaś druga zawierała nazwiska osób, które zgłosiły się na członków rady sołeckiej. Dodatkowo przewodniczący zebrania wiejskiego nie przeprowadził głosowania w celu ustalenia ilości osób wchodzących w skład rady sołeckiej, co uzasadnia twierdzenie, iż to przewodniczący zebrania samodzielnie ustalił skład liczbowy tego organu.

W tym miejscu należy zgodzić się z wnioskami Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie, sformułowanymi w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 października 2023 r. w sprawie prowadzonej pod sygn. akt III SA/Lu 214/23, iż „wobec jednoczesnego zgłaszania kandydatów do funkcji sołtysa i do rady sołeckiej oraz przeprowadzenia na zebraniu wiejskim wyborów w tym zakresie równocześnie, [skarżąca] pozbawiona została biernego prawa wyborczego do rady

sołeckiej sołectwa Nowy Staw. Po przegranych wyborach na sołtysa nie mogła już zgłosić swojej osoby na członka rady sołeckiej skoro głosowanie w tym zakresie już się odbyło.” „Nieprzestrzeganie procedury wyboru sołtysa i członków rady sołeckiej oraz ustalenia ilościowego składu rady w sposób istotny naruszało przepisy prawa, a tym samym i interes prawny skarżącej, pozbawiając ją uprawnień do zgłoszenia swojej osoby na członka rady sołeckiej.”

Mając powyższe na uwadze, podjęcie niniejszej uchwały przez Radę Gminy Niemce jest w pełni uzasadnione, zbieżne ze stanowiskiem zaprezentowanym przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie w wyroku z dnia 10 października 2023 r. w sprawie prowadzonej pod sygn. akt III SA/Lu 214/23, a także stanowi wyraz dążenia do zapewnienia przejrzystości, legalności i równości procesu wyborczego w jednostkach pomocniczych Gminy Niemce.